

2. Беляєва С.В. Обґрунтування операційних рішень при реалізації конкурентної стратегії підприємств легкої промисловості: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 // С. В. Беляєва. – Київ: Київський національний університет технологій та дизайну, 2012. – 277с.
3. Беляєва С.В. Методика визначення конкурентоспроможності підприємства (теоретичний аспект) / С.В. Беляєва, Т.Л. Зубко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6. – С. 77-81.
4. Гончарук Ю.О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю / Ю.О. Гончарук // Актуальні проблеми економіки. – № 2. – 2009. – С.12-21.
5. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга. / Д. Хан. – М. : Финансы, 1997. – 802 с.
6. Гріффітс А. Економіка для бізнесу та менеджменту [пер. з англ.] / А. Гріффітс, С. Уолл. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2007. – 944 с.
7. Дафт Р. Менеджмент [8-е изд.] / Р. Дафт ; пер. с англ. под ред. С.К. Мордовина. – СПб.: Питер, 2010. – 800 с.
8. Загородній А.Г. Оцінювання конкурентоспроможності інноваційної продукції в процесі вибору інноваційної стратегії підприємства / А.Г. Загородній, В.М. Чубай // Фінанси України. – № 1(134). – 2007. – С. 99-110.
9. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я.А. Жаліло, Я.Б. Базилук, Я.В. Белінська та ін.; за ред. Я.А. Жаліла. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.
10. Ламбен Ж.-Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок [2-е изд.] / Ж.-Ж. Ламбен, Р. Чумпитас, И. Шулинг; пер. с англ. под ред. В.Б. Колчанова. – СПб.: Питер, 2010. – 720 с.
11. Матвійчук А.В. Аналіз та прогнозування розвитку фінансово-економічних систем із використанням теорії нечіткої логіки : монографія / А.В. Матвійчук. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 206 с.
12. Павлова В.А. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка і стратегія забезпечення : монографія / В.А. Павлова. – Дніпропетр. ун-т економіки та права ім. А.Нобеля. - Вид-во ДУЕП, 2006. – 276 с.

УДК 338.43:338.49(477.43)

Чорнобай Л.М.,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і права
Подільський державний аграрно-технічний університет

МІСЦЕ КООПЕРАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Розвиваючи господарську діяльність, аграрний товаровиробник приділяє багато уваги технології та її удосконаленню, підвищенню якості продукції, вдосконаленню організації виробництва й праці. Ці турботи обмежують його діяльність у інших споріднених сферах ринку. Ситуація особливо ускладнюється, якщо розміри виробництва не дають змоги утримувати власні служби з організації збуту продукції, матеріально-технічного забезпечення, переробки. У такому випадку поєднання виробничої та ринкової діяльності можливе за умови використання послуг партнерів, які можуть виконати відповідні ринкові функції. Такими партнерами для сільськогосподарських підприємств мають стати сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи. Їх створення на основі багатофункціональності дозволить звільнити сільськогосподарські підприємства від невластивих для них функцій і зосередити всю увагу на основній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні основи формування обслуговуючих кооперативів сільськогосподарського виробництва базуються на узагальнених теоретичних положеннях наукових розробок вітчизняних вчених Дем'яненка М.Я., Дусановського С.Л., Зіновчука В.В., Молдаван Л.В., Мосіюка П.О., Крисального О.В., Лукінова І.І., Маліка М.Й., Шпичака О.М., Юрчишина В.В. та інших науковців. Ці вчені створили міцний теоретичний фундамент названої проблеми, вирішено багато її практичних аспектів. При цьому основна увага вчених зосереджена на монофункціональних СОК.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення можливості поліпшення інфраструктурного обслуговування сільськогосподарських підприємств на основі створення багатофункціональних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обслуговуючі кооперативи є особливою організаційно-правовою формою підприємницької кооперативної діяльності. На відміну від комерційних організацій, основною метою їх діяльності є не отримання прибутку, а задоволення господарських потреб своїх членів і підвищення доходів їхніх господарств завдяки колективному (спільному) веденню господарських операцій. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (СОК) створюються відповідно до Закону України „Про сільськогосподарську кооперацію” шляхом об'єднання зусиль сільськогосподарських товаровиробників [5].

Країни-члени ЄС, Сполучені Штати Америки, Канада та інші розв'язали проблему збуту продукції, вирощеної селянами, шляхом підтримки створення ними прозорої постачальницької, заготівельно-збутової інфраструктури на засадах кооперації та її інтеграції з торгівлею, підприємствами харчової і переробної промисловості.

Вирішення зазначеного питання в Україні можливе за умови розвитку мережі сільськогосподарських кооперативів як важливого чинника підвищення конкурентоспроможності особистих селянських і фермерських господарств та фізичних осіб-сільськогосподарських товаровиробників, поліпшення їх соціально-економічного стану та розширення сфери їх самозайнятості.

Особисті селянські і фермерські господарства та фізичні особи сільськогосподарські товаровиробники не здатні самостійно адаптуватися до вимог СОТ і кон'юнктури аграрного ринку щодо виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції [3].

Створення в межах району кількох обслуговуючих кооперативів різних напрямів діяльності є проблемним і потребуватиме значних витрат учасників на їх створення. Тому вважаємо за доцільне створення багатofункціональних СОК рис. 1. Практика свідчить, що в сучасних економічних умовах найбільш життєздатні багатofункціональні обслуговуючі кооперативи. Диверсифікація ділової активності знижує підприємницький ризик таких кооперативів.

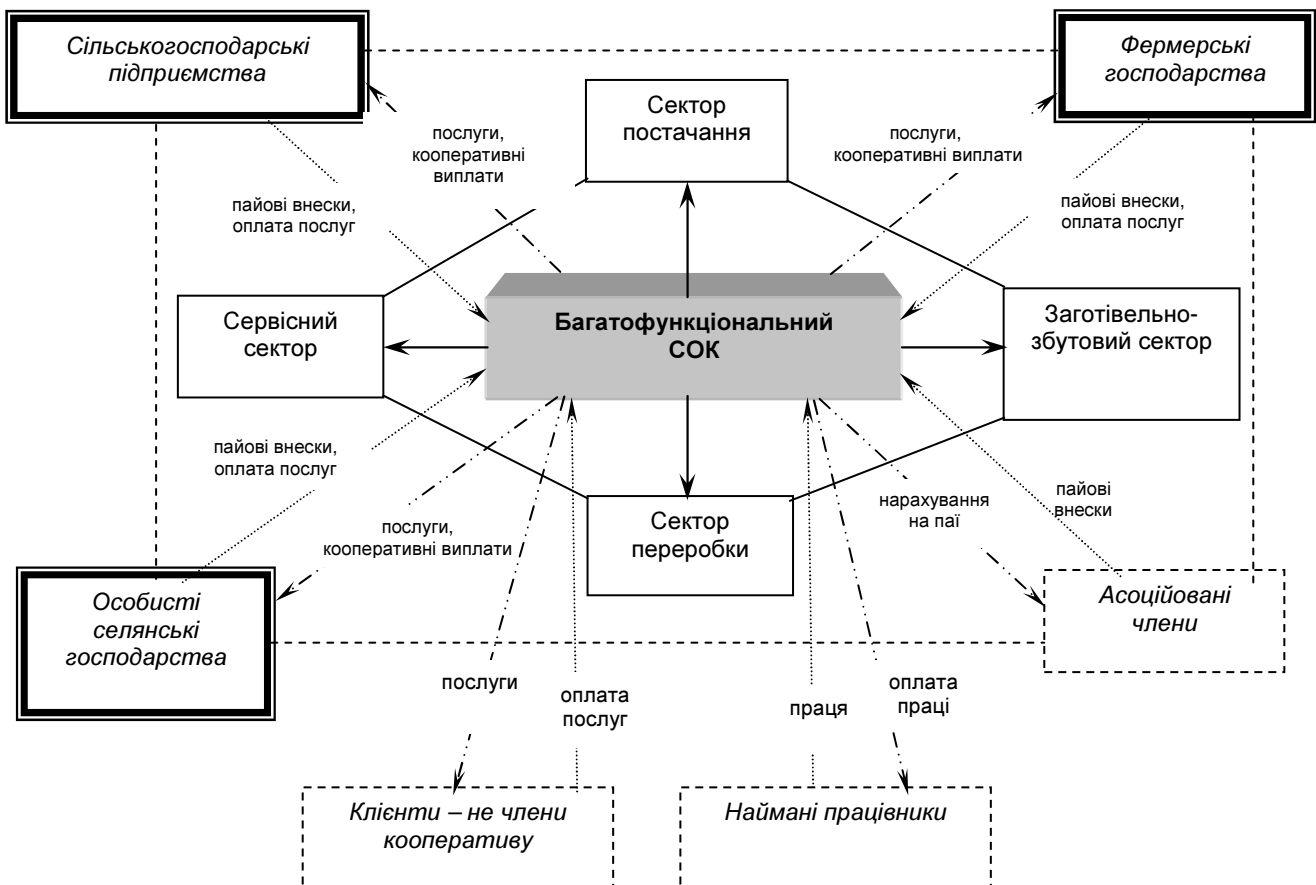

Рис. 1. Структура багатofункціонального СОК

Джерело: власні дослідження

Основною метою діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів є не отримання прибутку, а задоволення господарських потреб своїх членів і підвищення доходів їхніх господарств завдяки спільному веденню господарської діяльності [4].

Новостворений кооператив поділяється за секторами діяльності, кожен з яких має власну спеціалізацію:

- *сервісний сектор* – здійснює технологічні, транспортні, агрохімічні, меліоративні, ремонтні, будівельні, еколого-відновлювальні роботи, ветеринарне та племінне обслуговування;
- *сектор постачання* – здійснює закупівлю та постачання засобів виробництва, матеріально-технічних та енергетичних ресурсів, потрібних для виробництва сільськогосподарської продукції;
- *заготівельно-збутовий сектор* – здійснює заготівлю, зберігання, продаж продукції;
- *сектор переробки* – займається переробкою сільськогосподарської сировини (виробництво хлібобулочних, макаронних виробів, овочевих, плодово-ягідних, м'ясних, молочних, рибних продуктів, виробів і напівфабрикатів з льону, конопель, лісо- і пиломатеріалів тощо).

Вважаємо, що при створенні багатофункціонального СОК можна використати майно, виробничі та інші потужності ремонтно-транспортних підприємств.

Ризик у кооперативі розподіляється між усіма членами, солідарно. Важливо, щоб поведінка одного із членів не приносила шкоди іншим. Зобов'язання по веденню діяльності дозволяють кооперативу концентрувати значні обсяги продукції, що уможлиблює вихід на більш вигідні ринки, закупляти засоби виробництва за оптовими цінами, повністю використати потужності матеріально-технічної бази та сектор переробки. Прийняття і належне виконання членами своїх зобов'язань є запорукою ефективності роботи кооперативу, а через нього самих членів.

Завдяки створенню багатофункціонального кооперативу, сільськогосподарські товаровиробники можуть покращити своє становище на ринку, отримати прямий доступ до споживачів продукції та виробників матеріально-технічних засобів або посилити свою ринкову позицію, що дозволить їм відстоювати свої інтереси у комерційних фірм та переробних підприємств.

Кооператив ставить за мету надання послуг за собівартістю. Результат річної діяльності розглядається як сума, що виплачується членам за послуги, які вони отримали, та повертається їм.

Для того, щоб діяльність кооперативу була ефективною і він мав можливість надавати послуги за прийнятними цінами, кооператив повинен працювати з великими партіями продукції або матеріально-технічних засобів, використовувати його обладнання на повну потужність. Тому при розробці правил внутрішньої діяльності кооперативу має чітко визначатися, що кожен член кооперативу користується лише його послугами, реалізує всю продукцію лише через кооператив, за виключенням продукції для внутрішньогосподарського використання та послуг і засобів, які кооператив не виробляє і не реалізує.

Головним джерелом фінансування кооперативу є пайові внески членів. Розмір пайового внеску розраховується індивідуально до кожного члена кооперативу, залежно від участі в його господарській діяльності.

Стабільність діяльності багатофункціонального СОК може бути досягнута завдяки наступним факторам:

- навчання учасників ініціативної групи;
- підтримка науковців;
- впровадженні існуючого зарубіжного та вітчизняного досвіду створення СОК;
- визначення головної концепції кооперативу;
- ініціативна група, яка має на меті об'єднання в кооператив;
- підтримка сільських голів в реалізації цієї ідеї;
- активність та підтримка з боку сільської громади;
- фінансове забезпечення.

У межах багатофункціонального кооперативу забезпечується органічне злиття сільського господарства, переробки, збуту, постачання, агросервісу, тобто створюється певне господарсько-виробниче формування замкненого характеру. Чим менше ланок на шляху продукту від поля до споживача, тим менше втрат у кількості та якості продукції, менші витрати і вища ефективність виробництва. Значущість цієї форми кооперації полягає в тому, що виготовлення продукту, готового до вживання, здійснюється тут у єдиному технологічному процесі і підпорядковане спільним інтересам.

Висновки з даного дослідження. Завдяки створенню багатофункціональних СОК відбувається реальна інтеграція, забезпечується єдиний процес виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації, формується такий склад і структура матеріально-технічної бази, які забезпечують комплексне використання ресурсів, усього виробничого та економічного потенціалу незалежно від їх видів і походження.

В умовах низької платоспроможності населення, відсутності обігових коштів у сільськогосподарських підприємств, дефіцитності місцевих та державного бюджетів саме кооперація має стати доступною альтернативою комерційним структурам в обслуговуванні сільськогосподарських товаровиробників та населення необхідними їм послугами. Це дасть позитивний поштовх до зростання ефективності сільськогосподарського виробництва та забезпечення комплексного розвитку сільських територій.

Література

1. Гайдуцький А.П. Підвищення інвестиційної привабливості інфраструктури аграрного сектора / А.П. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2004. – № 10. – С. 99-106.
2. Єфанов В.А. Роль обслуговуючих кооперативів в інфраструктурі аграрного ринку / В.А. Єфанов // Сучасні проблеми економіки сільського господарства та АПК [Матеріали міжнар. наук.-практ. конф.]. – Суми: СНАУ. – 2003. – Ч. 2. – С. 242-244.
3. Зіновчук В.В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США / В.В. Зіновчук. – К.: Логос, 1996. – 220 с.
4. Малік М.Й. Кооперативні відносини в аграрному секторі / М.Й. Малік, В.В. Зіновчук // Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення / За ред. П.Т. Саблука, В.В. Юрчишина. – К., 1996. – С. 363 – 385.
5. Про кооперацію. – Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Розвиток різноукладності на селі: особливості, проблеми : научное издание / За ред. В.В. Юрчишина. - К. : [б. и.], 2004. - 444 с.
7. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: практ. посібник. – К. : Аграрна освіта, 2009. – 128 с.
8. Стегура В.В. Проблеми інфраструктурного забезпечення АПК України / В.В. Стегура // Економіка АПК. – 2004. – № 2. – С. 118-122.

УДК 658.14:005.336.1

Ващенко Н.В.,
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
Гашкова Ю.І.
Донецький національний університет
економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського

РОЗРОБКА КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ ДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Вітчизняна економіка все більше набуває ринкового характеру, при цьому підприємства для оцінки своєї діяльності продовжують застосовувати лише стандартні методики фінансового аналізу, що базуються на розрахунках коефіцієнтів фінансової стійкості, платоспроможності та інших стандартних показниках фінансової діяльності. Власники підприємств, навіть маючи достатній обсяг цінної інформації про фінансово-господарську діяльність свого підприємства, як правило її не враховують при підготовці стратегічних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методичні аспекти аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства знайшли своє відображення в працях вітчизняних і зарубіжних учених і фахівців: Бланка І.А., Ковальова В.В., Подолякіна В.І., Виноградського М.Д., Власова Н.В., Горбачука Ю.А., Кушніра Н.Б., Росса С., Брейлі Р., Брігкхему Ю., Ван Хорну Дж.К. та ін. Вони пропонують різні методи оцінки ефективності, а саме збалансовану систему показників [8], інтегральну і рейтингову оцінку [6], факторний аналіз [4] та набори аналізу окремих груп показників ліквідності [5], платоспроможності [7] і т.д. На нашу думку, при аналізі ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, недооцінюються візуальні методи, основні з них: діаграма Парето, діаграма Ісікави та ін. Дані методи становлять систему причинно-наслідкових зв'язків, що можуть значно полегшити процес виявлення проблем. Усі вказані вище методи розглядають одне питання з різних аспектів окремо, не маючи при цьому взаємозв'язку.

Постановка завдання. Дослідження пов'язане з удосконаленням візуального представлення впливу тих чи інших факторів на результативний показник, а також на впровадження комплексного підходу до аналізу ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, у якому поєднано декілька методів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із основних критеріїв ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є рентабельність капіталу. Даний показник та вплив